

Postmoderna

(2. polovina 20. století)

Pojem vznikl na základě knihy

JEAN-FRANÇOIS LYOTARD (1924–1998)

☞ *La Condition postmoderne* (1979)

Zkušenost dvou světových válek, holocaustu, hospodářských krizí, ekologických hrozeb

☞ došlo nejen ke zpochybnění optimistického pohledu na historický vývoj západní civilizace, ale i pohledu na dějiny jako na proces postupného překonávání dřívějších fází

☞ pluralismus: odmítá koncepci jediné pravdy a jediného cíle, ale usiluje o alternativní přístup ke světu

☞ Kritika modernity. Měla dvě verze: buržoazní a proletářskou. Obě sdílely stejné, teleologické pojetí historie; historie se podle nich ubírala určitým směrem, lišily se pouze předpokládaným cílem (liberální demokracie – sociální rovnost) a základní dynamikou historického procesu (podnikavost jednotlivců – třídní boj). Obě pojetí stejně jako jejich společný předpoklad *postmodernismus* odmítl jako čistě rétorická vyjádření určitých zájmů, jako „ideologicko-interpretativní diskurzy“ nevztahující se k historické skutečnosti.

Jazykový obrat

Ferdinand de Saussure, Ludwig Wittgenstein

☞ **HAYDEN WHITE**

☞ *Metahistory* (1973)

Na čem se shodli historici s postmodernou.

- ❖ že absolutní historická pravda je nedosažitelná, a každá rekonstrukce minulosti tudíž jen pravděpodobná, provizorní, do té doby, než bude upřesněna nebo vyvrácena novějšími poznatky;
- ❖ že historika limituje jeho vlastní subjektivita;
- ❖ že prameny byly zhotoveny chybnými lidskými bytostmi, a že musí být důkladně kriticky zkoumány;
- ❖ že rituály a symbolické chování hrají velkou roli v náboženském i politickém životě;

Nesouhlasí však s postmodernou v tom,

- ❖ že není rozdíl mezi faktem a fikcí
- ❖ že veškerá realita je historikovým subjektivním výtvozem, determinovaným jazykovými zákonitostmi.

Francouzská postmoderna

Religionista **Georges Dumézil**, psychoanalytik **Jacques Lacan**, literární vědec **Roland Barthes**, antropolog a etnolog **Claude Lévi-Strauss**.

MICHEL FOUCAULT (1926–1984)

- ✎ *Dějiny šílenství*
- ✎ *Slova a věci*
- ✎ *Dohlížet a trestat*
- ✎ *Dějiny sexuality*

Třetí generace Annales – dějiny mentalit

(70.–80. léta 20. století)

Vzepřela se však **ekonomickému determinismu**, jak jej reprezentuje zvláště dílo /ve svém díle traktoval zvláště/ ERNESTA LABROUSSE (jednoho mnoha tehdejších francouzských společenských vědců silně inspirovaných marxismem). Jeho žáci přejali jeho metodu seriální historie. Ale zatímco Labrousse a jeho souputníci zaznamenávali v dlouhých časových úsecích pohyb cen nebo populační ukazatele, použili ji jejich žáci při studiu fenoménů kulturněantropologických.

Francouzská historiografie se rozešla s historií inspirovanou sociálními vědami a ekonomikou a oddala se **analýzám „mentalit“ a kolektivní psychologie**. Zde ovšem již mohla navázat na díla starších kolegů, jako například na Febvra nebo zejména na „svátečního historika“ **PHILLIPE ARIÈS**, jehož *Dějiny smrti* (– ve své době ojedinělé –) se staly brzy kulturněantropologickou klasikou.

Dějiny mentalit sledovaly v rozměru tzv. *longue durée*, jak **lidé reflektovali a prožívali základní životní zkušenosti**, jako například *smrt, strach, dětství, sexualita*. Namísto ekonomických či demografických ukazatelů odkrývaly dějiny mentalit **svět obrazotvornosti, emocí, afektů**, kreativity.

GEORGES DUBY (1919–1996)

- ✎ *Neděle u Bouvines : 27. červenec 1214*
- ✎ *Věk katedrál. Umění a společnost 980–1420*
- ✎ *Tři rády aneb představy feudalismu*
- ✎ *Rytíř, žena a kněz. Manželství ve Francii v době feudalismu*
- ✎ *Vznešené paní z 12. století (3 díly)*

JACQUES LE GOFF (*1924)

- ✂ *Intelektuálové ve středověku*
- ✂ *Kultura středověké Evropy*
- ✂ *Zrození očístce*
- ✂ *Středověká imaginace*
- ✂ *Peníze a život*

EMANUEL LE ROY LADURIE (*1929)

- ✂ *Masopust v Romansu*
- ✂ *Montaillou, okciténská vesnice v letech 1294–1324*

Německo

Dějiny každodennosti:

RICHARD VON DÜLMEN

- ✂ *Kultura a každodenní život v raném novověku*

Itálie

Microstoria (= mikrohistorie)

CARLO GINZBURG

- ✂ *Sýr a červi*
- ✂ *Benandanti*